

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* August Holmberg
Härad: Bräkne *Adress:* Svängsta.
Socken: Asarum *Berättat av:*
Uppteckningsår: avskr. 1942. *Född år* 1860 *i* Björnamåla, Asarum

Träsko Gusten.	s. 1.
Begreppet Gudomen.	s. 6.
Kyrkobruk.	s. 6.
När Räven blev äktenskapsförmedlare.	s. 10.
En ful "fisk".	s. 18.
Aningar och varsel.	s. 26.
Ett Skottårs-frieri.	s. 34.
Min längsta natt. Ur en fågelskytts liv.	s. 38.
Bräde-Jülles giftasfunderingar.	s. 45.

ACC. N.R.

8471 : /

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Åsarums

Berättat av:

Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Åsarium

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Träsko Gusten.

Allmogens tankar har ofta kretsat kring skapelhistorien. Med förkärlek har man berättat sägner om hur Vår Herre och St: Per hjelptes åt härted! Då alltid Vår Herre gjorde allting bra och förstklassigt, men deremot St: Per förfuskade ! eller som orden föllo sig: " klabbade till " de föremål som han fick på sin lott att frambringa.

Träsko Gusten på sjönabben, kunde bestämt inte ens räkna St: Per som sin upphovsman Utan fick nog räkna sitt ursprung från någon lägre utböling! Jag kunde aldrig se den lille kutryggige gubben, vars mörka buskiga ögonbryn nästan dolde de små stickande ögonen, hans långa spensliga näsa, det buttra draget vid munnen, och hela nedre delen av ansigtet dekorerat av halvcentimeter lång skäggstubb, utan att tankarna ovilkorligen kretsade kring Darwins härstamningsslära Och på samma gång hade jag en dunkel aning om att Gusten på något outgrundligt sätt stod i något slägtskapsförhållande till den så kallade: Felande länken !

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge. *Upptecknat av:* August Holmberg.
Härad: Bråkne. *Adress:* Svängsta.
Socken: Asarums. *Berättat av:* _____
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Salomo säger på ett ställe: " Ho kan utransaka en ung mans väg till ena pigo " ! Och faständ Gustens både utseende och lynne voro så äktenskapsfientliga som tänkas kan, hade ham ändå lyckats förvärva sig en följeslagerska. Visserligen bara en sådan som folket är mest; Men Ändå ! Han hade tillochmed flera barn, vilka dock alla dogo i späda åren med undantag av en pojke, som då modern efter några år sade opp föreningskontraktet och lade sig att dö, blev efter dåtidens sedvänja utauktionerad till den lägstbjudande! Till lycka för pojken blev han inropad av en hantverkare, hos vilken han växte upp och fick lära yrket, Och när han efter 78 års levnad gick över gränsen till det okända, lemnade han kvar minnet av en duglig medborgare och ansedd samfundsmedlem !

Med hustruns död och pojkeins bortauktionerande, minskades hushållet i hög grad ! Men på samma gång stegrades hushållsbestyren. Alltsammans ! smått och stort föll in på Gustens lott. Det lilla jordbruket till torpet skulle skötas i rätt tid, Kon och hönsen skulle ha sin ans. Någon gång måste han laga sig ett mål mat, hur spar- tanskta han än ville leva!

Lägger man så här till att golvet sopades en gång i veckan, och

ACC. N.R. M. 8471:3.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg.

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att matgrytan och lerfatet sköljdes varje söndag, så torde de husliga innesysslorna stannat härvid! Sådana småsysslor : I dagligt tal kallade " peteri " ! var något som manfolk i regel hade svårt för att förlika sig med. Och ju längre det led, ju bättre insåg Gusten det omöjliga i att ensam sköta hemmet. Han började derföre sig om efter något kvins som kunde befinnas lämpligt att vara honom behjelplig härmed.

Ett stycke derifrån bodde en enka i dagligt tal kallad: "Skoff-Eva". Denna var känd som en duktig arbetsmenniska och samtidigt som en illmarig filur! För Gusten gällde nu främst arbetsdugligheten. illmarigheten blev det väl med tiden någon räd för Kanske hade han även en smula medvetenhet om att även han själv långt ifrån var något av Guds bästa barn !

Medveten om att en gammal giftaslysten gubbe är en av de största därarna i kristenheten, och tillika besluten att utnyttja gubbens därskap till sin egen fördel, undvek Eva försiktig nog att ge något direkt svar på Gustens förslag. Varken giftermål eller samboende med honom var hon från början fast besluten att ej gå in på Väl vetande att tillsammans med en sådan snåljåp hade livet bli-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg.

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

-vet outhärdligt. Men för att om möjligt kunna utnyttja honom såsom medhjälpare till att sköta hennes egen torp låt hon då och då en sparsam droppe låtsat deltagande falla på honom. Med detta fick han tillsvidare låta sig näja. Och på samma gång blev det allt svårare för honom att sköta sina egna bestyr.

Under dessa förhållanden inträffade så det svåra torkåret 1867 då allt vad som skulle växa på Gustens torra sandrevlar på sjönabben alldeles tvinade bort. Till den nu stundande vintern hade Gusten intet annat foder till sin ko än mossa, ljung och hackat granris. Detta visade sig vara allt för mager kost till och med för en torparko som ändå i bästa fall ej var van att få kosten annat än knapp. När han ändå envisades med att varje kväll försöka pressa fram en mjölktaur ur de förtorkade spenarna beredde kom honom en överraskning: En dag tystnade hennes hungerbölande och morgonen därefter fann Gusten endast ett utmärglat stelnat kadaver i kobåset!

Ingen utsikt fanns för Gusten att få sin ställning förbättrad genom giftermål, och när till råga på allt kokräket lade sig att dö kan man just inte undra på att även en sådan tvärviigg som Gus-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R *M 8471:5*

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* August Holmberg
Härad: Bräkne *Adress:* Svängsta.
Socken: Asarums *Berättat av:*
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-ten lät humöret falla sömnen blev inte heller som förut varför han gerna ville ligga lite längre om morgnarna. Men Tuppen som tillsammans med hönsen hade sin plats på " hönsavaljen " i förstun om nätterna och som hittils tjenstgjort som klocka och med ljudligt galande väckt gubben varje morgon kl: 3, blev olyckligtvis ej instruerad om de ändrade förhållanden utan fortfor att gala vid samma tid som förut. Detta erriterade gubben i högsta grad, och en morgen rann gallan över för Gusten. Yrvaken och ilsken ryckte han ner tuppen och med en liten kniptång slet han tungan ur gapet på tuppen i det han röt: gal nu din faen om du kan!!

Någon tid efter sålde Gusten stället och flyttade längre ut åt socknen. Han var nu gammal och började lida av varjehanda ålderdomskrämpor. Till slut angreps han av kräfta i munnen, så att tungan föll sönder i småbitar och försvann till slut. Detta gav anledning till de mest orimliga utläggningar. Allmännaste föreställningen var: att detta var ett syndastraff av vår Herre till vedergällning derför att han i ohejdad ilska ryckte ut tungan på tuppen som endast följde sin natur och gol vid den tiden han borde göra, något som gubben bordt ta med i beräkning.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge   *Upptecknat av:* August Holmberg
Härad: Bräkne   *Adress:* Svängsta.
Socken: Asarums   *Berättat av:*
Uppteckningsår: 1941   *Född år* 1860 *i Björnamåla, Asarum*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var ett hårt känslolöst släkte våra fäders fäder, med fåga sinne för sentimentalitet! Och för att lättare kunna förstå deras tankeställning torde några ord om deras inställning till religion och samhällslevnad, vara på sin plats.

Begreppet om Gudomen uttryckes bokstavligt i satsen: " Jag! Herren din Gud, är en stark hämnare!"! Sjukdomar och olyckshändelser, Misslyckade företag. Kort sagt: Alla slags motigheter ansågs såsom straff av vår Herre för begångna synder! Tyvärr tillämpades uppfattningen aldrig på egen person, utan med förkärlek på grannar och ovikommande.

Ifråga om iaktagande av kyrkobruken, gick folket flitigt och mangrant till kyrkan Och till nattvard i allmänhet "en gång i trettio-
gen!" D.v. säga fyra gånger om året. Men var det någon som gjort några fula spratt gick denne till nattvard oftare! Man levde i den tron: att i och med nattvardens anammande hade man undfått förlåtelse för alla begångna försyndelser. Uppfattningen påminde i hög grad om medeltidens avskyvärda avlattskrämmeri!

ACC. N.R. M. 8471:7.

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I det dagliga umgängeslivet följde man bokstavligt Salomos ord: "Den sitt barn älskar, han äger det!" När barnen skulle lära sig A.B.C. med mera, så vankades mera **smått** av riset än verklig undervisning. Och så fortgick det hela linien igenom. Husfadern slog käringen och ungarna Bonden slog drängen och torpare. Mästaren gesällerna och dessa lärpojkarna. Och för att ej göra sämre etablerade dessa små trevliga slagsmål sinsemellan. Vi småpojkar visste inte av något trevligare nöje än att ställa till krakel och slagsmål var helst vi träffades! Och härtill uppmanades vi av de äldre! Var några pojkar samlade nästan och det kom någon äldre, blev snart den frågan framställd: Kan ni slåss bra pojkar? Hvem av er är likast? Visade vi oss tröga kunde han ta fram en 5 öring och säga: Slåss nu pojkar! Den som vinner får pengen. Nu blev det snart luft i luckan! Var och en försökte göra sig förtjent av den lockande premien.

En bidragande orsak till sedernas förmildrande har i synnerhet trafikmedeln varit. Först jernvägarna och sedan Cykeln som blev så gott som var persons tillhörighet. Genom den resande trafikströmmen blev man van att dagligen få se främmande ansigten och vände sig av med att betrakta varje nykomling som en fiende. Fackföreningsrörel-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o M. 8471:8.

Landskap: Blekinge
Härad: Bråkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-sen åstadkom i början mycket trassel och fientligheter. Men den var ju rätt sedd anlagd på kamp för att bryta ner gamla skrankor och bereda plats för något nytt så att här hade man icke annat att vänta. Efterhand som rörelsen stabiliseras utjennades också motsättningarna. Detta var ju också en naturlig följd! Folket var ju detsamma, det var bara åsigterna som vexlade. Men de som från första uppträdandet verkat förbrödrande var Godtemplarna.

Man hör så ofta sägas: Och här kanske själv någon gång fällt samma yttrande: "Tacka vill jag, den gamla goda tiden!" Men var den verkligen så förmånlig? För var och en som ej vuxet upp under allt för trista omständigheter hägrar barndomsåren i ett ljusare skimmer än den derpå följande tiden. När man bli äldre ter sig allting i en annan dager. Mången kan få ganska hårda nötter att knäcka, och många svåra problem att lösa som äro av mindre angenämt slag. Med nadra ord: Man får göra bekantskap med livets verkliga allvar! Då lieger det nära till hands, att utan vidare framhålla den flydda tiden såsom förmånligare än den nuvarande. Men den som råkats leva under en skarpt framträdande brytningstid berörande livets alla

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 8471:9

Landskap: Blekinge
Härad: Bråkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår: 1941
Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sidor, och samtidigt fått leva så länge att han fått se konsekvenserna av det nya och kan jemföra både nya och gamla förhållanden, måste som ett slutomdöme konstatera: Att mänskligheten trots alla brister som ännu vidlåda dock gått ett stort steg framåt under det sista århundradet.

Svängsta i Januari 1941.

Aug. Holmberg.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 8471:10

Landskap: Blekinge
Härad: Bråkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta,
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När Räven blev äktenskapsförmedlare.

Skiss ur folklivet på 1860 talet

av

Aug. Holmberg.

En dag om året. Då husförhörlet i byn pågick, fick torparen Johannes Larsson på Kåstakullen den äran att kallas vid sitt dopnamn! De övriga 364 dagarna hette han rätt och slätt: " Johannes med örat "! Titeln förskrev sig från ett besök han gjorde på Hokadahls gästgivaregård då några berusade sällar praktiskt förevisade hur långt man kunde tåla kallt stål! Om der var av näsvishet eller nyfikenhet Johannes råkade sticka näsan lite för långt fram är ej utrett, men resultatet blev att han i en blink fick venstra örat flyttat från huvudet ner på golvet. Att han dervid blev temligen slökörad är inte svårt att förstå. Men eftersom han av princip aldrig lätnågonting förfåras tog han örsnibben i fickan med sig hem, satte den med Modrens hjelp på sin ursprungliga plats och försökte med färskt svinister läka fast rymlingen. När detta efter åtta dagars försök ej lyckades utan örsnibben började få ett underligt utseende och en

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge..... *Upptecknat av:* August Holmberg.....
Härad: Bråkne..... *Adress:* Svängsta.....
Socken: Asarums..... *Berättat av:* .....
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mindre angenäm lukt, tog Joh. örat och en flaska bränvin i matfäskan med sig och gick till Abram i Kroken borti Ronneby socken och bad honom läka fast örat! Abram, som var en bra hemmadoktor och en stor spjuver tittade ett slag på örnsnibben, frynte lite på näsan och sa: " Nog kunde jag läka fast örat fastän då surnat ! Men då finge du kallbrand i kroppen o döe långt förrän din tid är ute. Men lägg örat i en ask och ställ om att du får då mä dig i likkistan Så har St: Per så bra remedja så han läker nog dit örat så du slipper gå enörad i Himmelriket ifall du kommer på då hållet. Ifrån nu och så länge Joh. levde hade han för vana att dölja örnöppningen med vensper hand såsnart han var i samtal med någon.

Skriften säger att människorna vid ett visst tillfälle kommer att delas i två grupper: Får och Getter! Och med de egenskaper Johannes erhållit torde han utan tvivel bli räknad bland Getternas. Lång till kroppen och lång i synen som det långa stycket i långkatekesen var han anskrämlig att se på. Vrångsint var han till lynnet och en tvärvigg i tal och svar. Härav följer att han saknade vad folk kallar: " Grebbetycke " ! Modern som var gammal och hade svårt för att hinna med göro-

ACC. N.R.

M 8471:12.

Landskap: Blekinge.....

Upptecknat av: August Holmberg.....

Härad: Bräkne.....

Adress: Svängsta.....

Socken: Asarums.....

Berättat av: .....

Uppteckningsår: .....

Född år 1860 i Björnhamåal, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-målen på det stora torpet försökte på alla vis att få Joh. att skaffa ett yngre kvins i huset och försummade ej att framhålla för honom skriftens ord: " Det är icke gott för en man att vara alenna " ! Johannes egna klumpiga försök att inleda ett närmande, strändade obevekligt, varför han hann bli betydligt över de 40 förrän han lyckades fånga den nästan lika gamla: Kransa-Sissan. Folk sade väl att hon var sådan att ingen annan ville ha henne! Men folk pratar så mycket!

Rätt snart kom storken med en flicka Men var han hemtat den ifrån blev en gåta för de skriftlärde! Större kontrast än vad som förefanns mellan henne och föräldrarna, kunde knappast tänkas. Kvick var hon både i tanke och tal. Flitig och tilltagsen blev hon i arbetet Och beträffande utseendet blev hon i mån som hon växte till, den vackraste i orten. Efter fadern fick hon namnet Johanna. Tillnamnet blev efter torpstället som sed var Således i sin helhet : " Johanna på Kåstakullen " .

Ett stycke öster om Kåstakullen i det stora Bokhultet låg ett annat torp, bebott av en enka och hennes son, en frisk hurtig pojke ett par år äldre än Johanna. Det var långt till andra stugor derför

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. *M. 8471:3.*

Landskap: Blekinge
Härad: Bråkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade Johanna och Sven i Hultet under uppväxtåren mycket litet varit
isamman med annra barn. Därfor var det alldeles i sin ordning att
deras första barnsliga förtrölighet med tiden övergick till ett
hjertligare förhållande.

Detta var något som Johannes alls inte ville höra talas om
Ensam som han var nu då både Modren och hustrun för längesen gått
hädan, insåg han att om Johanna bildade eget hem blev han strand-
satt ifråga om sitt torps skötande. Han var nu gammal och tillföld
av att han alla dar varit en slithök var det inte mycke krafter han
hade kvar. Dessutom hade han svårt att fördra de sarkasmer som den
levnadsglade Sven ibland bestod honom. Dåtidens lag hävdade att fa-
ders eller närmaste manlige slägtlings medgivande var nödvändigt
om en flicka skulle ha rätt att träda i brudstol. Alla Johannas och
Svens försök att erhålla hans medgivande till lysning och bröllop
strandade på gubbens envishet. Tala med honom härom var som att rän-
na pannan i väggen! Storken, oberäknelig som vanligt, råkade dimpa
ner hos Johanna med en flicka en sensommardag. Nu blev gubben spritt
galen menande att Sven var orsaken till att han nu måste tillgripa
sina sista krafter för att få grödan bergad då nu Johanna icke kum-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- de hjälpa till i den omfattning som förut. Något äktenskap mellan de unga ville han nu mindre höra talas om än förut. Sven som ofta ville träta med gubben undvek att komma i hans närhet men uraktläderförf icke att besöka sin käresta när gubben i något ärende var borta. Det var avtalat att Johanna såsom tecken på att gubben var borta skulle sticka in en blank messingsknapp i väggspringan bredvid köksdörren. En kväll då Sven kom satt knappen där men av något anade Sven oråd och klev upp på det låga taket på ryggåsstugan och tittade ner genom takfönstret. Just då satt Johanna på en pall och vaggade ongen. Råkade så blicka uppåt och varsnade Sven. Gubben låg i sängen. Kvicktänkt som vanligt fann hon på att improvisera en visa som i gubbens öron skulle gälla som vaggvisa och på samma gång varna Sven ute på taket.

Visan blev som följer :

" I aftes så glömde jag knappen i väggen
Aj ! Aj ! Aj ! Tjo Falle ralle ra
Jag menar dän karn å vilder och galen, som inte kan höra
Far ä hemma! Far ä hemma Vyssan lullan lej.
Åh raken ligget på taket, o lilla vännen min

ACC. N.R.

M 8471:15

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

O Far han ligger vaken, I kväll får du inte gå in
Jag menar dän karn EKI:
Jag ser ditt milda öga igenom fönstret där
Men du får ej inträda fast jag dig håller kär
Jag menar dän karn EKI:
Men kom till mig i morgon förrän att hanen gal
För då ä far min borta vid Hokadahl och mal
Jag menar dän karn E K I : "
Slutorden till varje vers: Far ä hemma! Sjöng hön med full hals
De fingo ocjså avsedd verkan ! Sven som tyckte påhittet var bra
berättade härom för en god vän, derigenom blev visan känd. Och vi
småpojkar sjöng dentidigt och sent, till stor förargelse för veder-
börande sjelva som kände sig smått förförkylde. Men vi lurifaxar kän-
de oss inte alls besvärade av några samvetskval! Vi sjöng ju bara
hennes egna ord.

Någon dag fick gubben se hur räven tog en av hans værphönor
Och nu blev det jämmer Hvad skulle det bli av honom om räven tog
hans enda inkomstkälla, nu han inte orkade arbeta något nämnvärt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 8471:16.

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ägg var ju en produkt som det blev både mat och pengar av ! Nu bad han Johanna säga åt Sven som var en duklig jägare att skjuta den elaka räven Likt dendär knäppen i Lidners hufvudskål fick nu Johanna en idé, som hon efter samråd med Sven genast satte i verket.

Tidigt varje morgon förrän gubben kommet på fötter tog Johanna en eller två höns i en korg och kvistade bort till Svens hem der de tills vidare skulle bli kvar. Inom tre veckor voro alla gubbens hönor försvunna och naturligtvis hade räven tagit allesammans. Gubben var gråtfärdig och lovade att ville bara Sven skjuta rävarna så skulle han få överta både Johanna och torpet. Sven gjorde sig ingen brådska med att skjuta några. Han ville både vänta till årstiden var så framskriden att skinnen voro säljbara och räknade med att ju längre gubben fick sakna sina kära höns ju bättre mjuknade hans sinne. En dag kom Sven dit med en skjuten räv på ryggen. Nu var gubben inte alls svår att komma till tals med. Lysning och bröllop undanstökades i röda rappet. När sedan efterhand alla hönorna kommo tillbaka igen var gubben inte dummare än han förstod att han blivit dragen vid näsan. Men gjord gerning står ej att ändra !

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 8471:7

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums.
Uppteckningsår:.....

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

Att räven ibland är i stånd att ställa till åtskilligt
rackartyg känner vi nog till. Men att han uppträder som äktenskaps-
förmedlare torde säkerligen höra till det ovanliga.

Illustratör : Aug. Holmberg.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 *i* Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A - 17 -

En ful fisk.

Petter på torran skall resa till Amerika !

" Sier du dai " : Då har väl håret på käringen hans, tid att växa igen, " tess han kommer tebaka, skamtycken ".

Af ovanstående meningsutbyte kan man utläsa en hel del, om hur ett äktenskap som enligt ritualen, " Gud stiftat hafver ", icke bör vara - fast **herren** vete hur det i allmänhet är.

Petter kom tidigt ut att tjena såsom lilledräng, men steg snart i graderna så att han blev stalldräng. Samvaron med hästarne, som ju äro ett fortfärdigt slägte var det väl som gjorde att Petter så fort han afslutat sin exercis, (Gå till Vämö, som termen lydde) började se sig om efter ett qvinns. Jag säger, "såg sig om;" ty om hans tilltänkta vif var i besittning af goda själsgåfvor, eller var i besittning af ett vackert utseende, var för honom af underordnad betydelse. Hade hon deremot några hundra Zekinen i "kistlädikan", så fick hon gerne vara **å**um som ett nöt, och ful som stryk, han var då gerna benägen till att taga trollet för pengarne. (I de gamla

ACC. N.R.

M 8471:19

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kullryggade kistorna fanns alltid en liten låda med lock, i vilken pengar och nipper förvarades, denna låda kallades " Kiste-lädika ". I sammanhang härmed kan det förefalla egndomligt hur naturen ibland röar sig med att frambringa contraster, i det att många gånger ett vackert qvins kan vara antingen ochristligt dum, eller ha anlag för andra oarter! Då deremot ett med mindre fördelaktigt utseende kan både vara godhjertad och kunskapsfull, ett bevis för sanningen af det gamla ordspråket som säger att : man skall icke skåda hunden efter håren.

En jänta från Petters hemtrakt, som ett par somrar haft tjänst i Danmark och derunder lyckat spara ihop ett par hundra kr. lyckades Petter, med sitt för pengar fina väderkorn snusa upp. och till på köpet såg Johanna inte illa ut heller. Hon förlorade ingenting vid en jemförelse med Petter, ty han var hvarken någon Apollo eller Goliat. Han fick också veta detta en gång af sin systerson, som sa rent ut till honom en gång: Skall du kallas morbror, så är du en liten led morbror.

Ingåendet i det äktenskapliga lifvet betydde för Johanna af-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 8471:20

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-slutningen på frihet och oberoende. Petter, van att i stallen bland hästarne skaffa sig respekt med piskan, var visserligen försnål att i hemmet bestå sig med en dylik tingest, men ansåg att en bra björksvej kunde tjena till samma ändamål! Något som Johannasarma ryggbar synliga bevis för. Sitt hem hade Petter byggt på den högsta backen der fanns på bondens egor. Stället kallades " Torran " och innehaftvaren själv, Petter på Torran.

På gården der Petter dagligen arbetade vistades ett half-fnoscikt kvins såsom hjelpassistent vid mjölkning. Dessutom behöfde äfven golfvet i stugan, viftas öfver med en björk-kvast, åtminstone varje söndagsmorgon. Bonden var enkeman och hade inga barn, men förberedde sig att ingå i nytt giftermål, och var derför sällan hemmanågon söndag så att han sjelf kunde styra och ställa i hemmet, som sig borde. Petter ehuru han var både liten och knutig, tycktes icke ha nog af det kvins han hade i hemmet. utan ville som man säger, "ha något breve ", och hurudant han experimenterat med den här halffidiothen under bondens frånvaro, började hon så småningom antaga fylliga proportioner, till en början skyllades på svulst men i längden gick

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 8471:22

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår: 1860
Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

samt lät Britta stanna kvar tills vidare, någon fattiggård att sända dylika samhällets olycksbarn till fanns icke på den tiden, utan då var det vanligt att sådana hjelplösa stackare fingo vistas en visstid hos varje bonde inom roten. Tidens längre på varje ställe var beroende af hur högt mantal gården hade och likaså huru många som behöfde rubriceras under benämningen Rotehjon.

Genom att bonden visade sig som en ädel och godhjertad menniska gaf emellertid hans beteende anledning till att folk satte detta i sammanhang med det elaka förtal som Petter satte i gång med innan han rreste sin väg, och för den utomstående som icke kände till bevekelsegrunden tycktes det som om det låg en hel del sanning i Petters yttrande. Tiden och människorna voro hårda, och det var mycket sälsynt att träffa någon som hade medkänsla för en underolyckan dignande menniska. Kains landa, när han frågade: Skall jag taga vara på min broder, var herskande nästan hos alla.

Menniskornas prat spred sig värre än infuensan och hade snart hunnit till nästa församling der flickan var boende som bonden stod i beråd att gifta sig med. Intet anande kom kom han en lördagskväll dit, men såg genast af folkets trumpna min och tvära svar att han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 8471:23.

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne..... Adress: Svängsta.....
Socken: Asarums..... Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnhamala, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att han icke var välkommen, några korta frågor och svar vexlades men bonden som alltmera tyckte sig utläsa en undertryckt harm hos hvar och en och isynnerhet af den som hans håg stod till, fordrade att få ren besked! Men afspisades med svaret att såsom han burit sig åt hade han ingen besked att vänta annat än att han tillfredsställde dem ~~hixx~~ aldrabäst om han aflägsnade sig. Några sekunder stod han som fallen från skyn utan att kunna förstå hvad som gick åt menniskorna, troende dem vara kollriga allihop. På hemvägen gästade han en bekant och kom under samtalet att omnämna det oartiga bemötande som kommit honom till del. Wännan som långt förut fått del af ryktet, svarade bara: Ja du kunde väl knappast vänta annat såvida det är sant vad folk säger om dig! Ånnu mer förvånad ansatte han vännen med frågor, och fick till slut hela förtalshistorien klar för sig.

Till bondens heder kan nämnas, att han hvarken mot Britta eller Petters kvarblifna hustru visade hat eller ovilja så snart han besinnat sig på saken slog han sina förutvarande ~~xixterplannexxixx~~ giftermålsplaner ur hågen och gifte sig istället med en bondflicka

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 8471:24.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarums

hörl
från hemorten som visserligen pratet men ansåg honom för alltför förståndig karl till att vilja som språket lydde " skämma ut sig på tosingar ".

Åren gingo och från Petter hördes aldrig en bokstaf, pojken som Johanna hade till minne efter honom fick hon fostra upp bäst hon kunde. Hände så en gång att åskan slog ner och satte eld på hennes stuga så att på en liten stund återstod endast en askhög både af stugan och hennes lilla lössöre. Nu visade bonden sig som en hederskarl, lät Johanna flytta in i en annan honom tillhörig stuga och hjälpte henne ur det värsta betrycket.

Johannas pojk som fått det intetsägande namnet Ola växte upp och artade sig bra vid tjugoårsåldern gaf han sig i väg till Amerika derifrån han alltemellanåt sände hem pengar till sin mor. Men döm om hennes förvåning då han efter 6 eller 7 år kom tillbaka och hade 1.000 kr. med sig till modern.

I Amerika hade Ola en dag råkat få en arbetskamrat som vid närmare undersökning visade sig vara hans far Petter som derinne gift sig och egde ett hus i Chicago. pojken som slitit en hund i sin fattigdom under sin uppväxt hyste intet förbarmande med sitt lifs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R *M. 8471:25.*

Landskap: Blekinge..... *Upptecknat av:* August Holmberg.....
Härad: Bråkne..... *Adress:* Svängsta.....
Socken: Asarums..... *Berättat av:* .....
Uppteckningsår: ..... *Född år* 1860 *i:* Björnamåla, Asarum.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

upphof utan hotade att ange Petter för tvegifte, men var det så att han fick tusen kronor med sig hem till modern så fick udda vara jemt, och då lofvade han lemma Petter i fred. På så sätt fick modern sig en skilling på äldre dagar. Nemesius Diana, som mäster Palm brukade uttrycka sig, vakar ännu någongång, och kan som här synes ingripa vid något tillfälle.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge   *Upptecknat av:* August Holmberg
Härad: Bräkne   *Adress:* Svängsta.
Socken: Asarums
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björkramåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man får ofta höra någon person omtala att: " De haft aningar " ! Meningen härmed är att : De under sömnen eller i halvvaket tillstånd, på ett för både dem själva och andra oförklarligt sätt, emottaget underrättelse om något som antingen skett eller kommer att ske. Och om denna person sedan i vaket och medvetet tillstånd fullföljer eller fullgör den anvisning eller den varning som meddelats honom kan det många gånger förefalla så gott som tydliga bevis för att människan är i besittning av ett sjätte sinne !

På 1850 talet bodde jag i Danstorp av Asarums socken (Så berättar en person om sina oförklarliga varningar) Och något derifrån bodde en granne: S. Isaksson. Denne Isaksson var gift, men trifdes ej isamman med sin hustru utan förlöpte denna och sammanbodde med ett annat kvars som egde en stuga litet derifrån. Under årens lopp vore meddelaren och Isaksson ofta i samtal, och den förre passade vid lägliga tillfällen på att i förmanande ord framhålla det otillbörliga och enligt dåtida uppfattning högst opassande förhållande vartill Isaksson gjorde sig skyldig genom sin sammanlevnad med det här kvinset!

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge..... *Upptecknat av:* August Holmberg.....
Härad: Bråkne..... *Adress:* Svängsta.....
Socken: Asarums..... *Berättat av:* .....
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.....

Om några år blev Isaksson sjuk och dog, och natten efter att han dött, drömde berättaren att han tydlig såg den döde komma igenom dörren och ställa sig vid hans säng. Att personen avlidet dagen förrut hade han hört berättas, varför han fick en ingivelse att det på något sätt fanns något som välnaden önskade meddela honom. Och frågade derför i vad avsigt den döde infann sig. Spöket eller Isaksson: Hvem det nu var tog då fram ett litet bylte insvept i en trasa, tryckte detsamma intill sig, vände derpå och gick ut genom dörren utan att säga något. Och i detsamma vaknade den sovande.

Mot vad vanligen sker: Glömde denne vid uppvaknandet ej bort synen han haft! Utan låg en lång stund och tänkte över innehållet, och lyckades finna en lösning som sedan visade sig vara den rätta. Tidigt morgonen derpå gick han åstad till stugan där den döde låg, och gav sig ispråk med kvinset och ville prompt veta vad följder deras sammanlevnad haft, m.mera. Käringen ville till en början slingra sig undan men då den frågande hotade med att tillkalla Länsmannen i Asarum om hon ej letade fram det foster hon dolt någonstädés föll hon till föga och tog fram ett bylte ur ett gömställe. Och be-

ACC. N.R.

M. 8471:28.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bråkne

Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

- sökären igenkände såväl byltets form, som trasans flikar och utseende från synen han haft om natten. Hon lovade nu att lägga byltet i Isakssons kista så att det fick jordas på samma gång som han själv! Samt omtalade att Isaksson flera gångerbett henne förskaffa fört till kyrkogården.

Som saken nu överenskommets blev det verkställt. Och dermed var saken uttagerad i alla instanser. Och från dagen visade sig Isaksson aldrig mera varken som människa eller spöke. Meddelaren själv är död för många år sedan -- Svängsta Januari 1932. A.Holmberg.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 8471:29.

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: August Holmberg.
Härad: Bräkne. Adress: Svängsta.
Socken: Asarums. Berättat av: .
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Några år härefter hade samma person en ny sanndröm eller " aning " : Som han själv uttryckte sig ! Förloppet var följande.

Personen ifråga hade nu flyttat till Gungvala närmare bestämt " Pustebacken ", där han öppnat en liten handel, vars skötsel egentligen tillkom hustrun och den äldste pojken. Alldeles stund han själv nästan dagligen gick omkring med lite " kram " i en låda = gårdfarihandel. Endast ovädersdagar höll hansig hemma, inseende sanningen av ordspråket " Det är inte gott att gå med kram, när sockret smälter i posen ".

En natt drömde han att ett okänt kvinnos och tvenne främmande manspersoner plockade till sig hela hans lilla handelslager som langades ut genom fönstret till en utanför stående tredje mansperson som lassade varorna på en vagn. I sömnen ropade han högt på sin son Kalle: Att denne skulle lämna honom jernbetsmannen så att han med denne som tillhygge kunde driva ut tjuvarne. Han ropade så högt att de vaknade allesammans och då berättade hustrun att dagen förut hade ett tattarsällskap, bestående av ett kvinnos och tre manspersoner ankommet och slagit sig ner hos grannen Jonas Hake. Av folk-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 8471:30.

Landskap: Blekinge
Härad: Bråkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

- humorn adlad " Brage ".

Då måste vi se upp, annars ryker väl våra grunkor till Galaterna tyckte handlarn, och under de dagar som tattarsällskapet vistades hos Brage , höll han sig hemma och någon av familjen höll vakt under nätterna så att deras grunkor fingo ligga orörda för obehörigas kläfingrighet.

Tattarne gav sig omsider i väg och styrde kosan norröver. Snart spordes att en handelsbod i Härnäs, Nuvarande Hemsjö, blivet totalt rensad på sitt varulager. Bud sändes till Länsmannen och hur han manipulerade knycktes tattarsällskapet ner i Krisianstad, där de försökte sälja de stulna varorna Och de blevo ådömda långvarigt fängelsestraff! Men tillade berättaren: Hade jag inte fått dendära aningen i drömmen så att vi hållit vakt om nätterna, hade nog mitt lilla varulager gått åt helsefyr!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge
Härad: Bråkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 *i* Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

" Det var på ett här när " .

Efter den ombyggnad av vägarne som nu försiggår överallt i Blekinge, kan den som nu färdas fram å desamma omöjligt föreställa sig hurudana de voro beskaffade för en 70 a 80 år sen. Här och der kan nog en och annan vägsträcka, som ej hunnit bli övervuxen av uppstående skog, visa dets fordna utseende och tillika giva ett begrepp om hur besvärligt det kunde bli, isynnerhet vid frost, att trafikera sådana vägar med stora och långa lass.

Någon fördjupning i marken vid sidan av vägbanan, som kunde göra anspråk på namn av dike, fanns nästan aldrig! Derföre inträffade också när frosten bet till, att långa sträckor av vägarne upptogos av svallis och heldst inträffade detta i branta backar, och dessa voro också nästan lifsfarliga att passera, antingen det nu bar uppåt eller nedåt.

Många olyckor inträffade också derom vittnade avbrutna lemmar på både menniskor och djur! De sednare nedslagtades, ofta på platsen där olyckan skedde. Men de förra krånglade man med att bota ihop så

ACC. N.R.

M. 8471:32.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gott som möjligt! Att man vid vissa sådana olyckstillfällen icke ens kunde vara trygg om man befann sig inom stugans hank och stör bevisar följande, som inträffande 1863.

Vid vägen som går från Elsebråna och fortsätter norr över förbi Björnamåla längre upp, Hade en torpare och byskomakare Nordström byggt sin lilla ryggåsstuga så gott som pm sjelva vägkanten. Vägen går i våra dagar fram på samma ställe fastän de branta liderna äro utjernade, Husen äro för längesen rifna men en del gamla frukträd erinra om att här förr varit en bostadsplats och torpet med sina vackra lövträd har visserligen återgått från kultur till natur men på ett tilltalande sätt.

Nå ! I denna lilla stuga och vid dess likaledes lilla gavel-fönster, som för att tillfredsställa de inneboendes nyfikenhet blivit placerad rakt mot vägen. Satt en bister vinterdag ovannämnda år husfadern på sin trebenade stol alldeles invid fönstret, sysselsatt med att halfsula ett par gamla skor. Då en bonde från Metare-måla kom vägen fram med en lång bjälke, förspänd med ett par oxar. I den glatta isbelagda uppförsbacken strax invid stugan kunde oxarna ej få fotfäste tillräckligt utan bjälken drog både kälkar och

Skriv endast på denna sida!

M 8471:33.

ACC. N.R.

<i>Landskap:</i>	Blekinge	<i>Upptecknat av:</i>	August Holmberg
<i>Härad:</i>	Bräkne	<i>Adress:</i>	Svängsta.
<i>Socken:</i>	Asarums	<i>Berättat av:</i>	
<i>Uppteckningsår:</i>		<i>Född år</i>	1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

oxar baklänges. Genom någon ojämnhet i vägbanan gled dervid bak-kälken alltför mycket åt sidan på samma gång som farten bakåt blev allt hastigare! Nordström satt innanför fönstret, med stöveln i knä-et, med blicken ifrigt och nyfiken iakttagande vad som passerade utanför. Då med ett brak bjälken tog sig väg med akterändan rakt gen-om fönstret, långt in i stugan, och stannade ej förrän kälken tör-nade i husväggen. Nordström bara hukade ner där han satt och undgick att bli skadad, Men mössan han hade på hufvudet följde med bjälken ett stycke in i stugan.

Efteråt sa han, när han berättade händelsen: " Det var på ett hår nära." Att hufvudet gjordt hättan sällskap.-

Några år derefter då Nordströms stuga brann ! Och folk kom dit för att hjälpa till med släckningen Mötte N: dem med utropet: "Nuä då jul i hyttan, hera" !

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M.8471:34

Landskap: Blekinge

Upptecknat av:

Härad: Bräkne

Adress:

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnemåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ett Skottårs-frieri

av

Aug. Holmberg

Det var några dagar fram på nyåret. Skottår tillika! Bygatan var ännu tom och öde. Man var ännu icke kommen in i de vanliga arbetstagen. Det gjorde väl även sitt till att vi fått en verklig vinter med snö och 14-15 grader kallt! Endast Sme-Petter sågs traska vägen fram, frusen torr och halft missmodig kom han från sin ungarlslyxa på väg till smedjan. Hans butterhet var en följd av folkregeringens vanvettiga skattesatser som gjorde det nästan omöjligt att fira Jul och Nyår på det gamla viset. Visst var det bra att slippa de annars vanliga påhälningarna av irriterande och näsvisa köperslagare Men i alla fall: Något saknades det förstod Petter och derför var han trumpen!

Just som Petter snuddade förbi Bengt Jonsa gården såg han hela bylagets hjälpreda: Tjocka Helena komma i fullt fläng från Tvättstugan der hon varit sysselsatt för att smita in i Jonsagårdens kök

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge*Upptecknat av:* August Holmberg*Härad:* Bräkne*Adress:* Svängsta.*Socken:* Asarums*Berättat av:**Uppteckningsår:**Född år* 1860 *i* Björnamåla, Asarum

för att dricka sitt morgonkaffe! När bådas vägar möttes, vräkte i det morgonsura humör vari Petter befann sig, hans dova basröst från följande föga vackra nyårshälsning:

Vinner o lojer ä du Helena! men ja ä glar ve dig likaväl, för du ä varmer hur kallt då är!

Helena som på grund av naturens nyckfulla lagar var bliven både ful och klumpig, hade i gengäld begåvats med en rapp tunga Och i fråga om obeherskade och mindre väl valda uttryck, tog hon dessa ur samma förråd som den buttre Petter. Ingen av dem begagnade så longspråk, och trots brådskan hade hon även nu svaret ögonblickligen till hands. Ställde sig i positur med de uppkavlade ärmarna i sidorna tätt framför den frusne Petter spände upp de buskiga ögonbrynen, och kvitterade med en len mjuk röst som stod i skarp motstånd till hennes öfriga fysionomi följande svar:

Hvad lojheten beträffar så ä du inte så härst granner du heller!
Och inte behöver du väl jämma dig för kölden mä ditt långa okammade
hår?

Hvarför skall du alltid käbbla om håret, ditt loja best? Dä ä

ACC. N:o M. 8471:36.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: 1860

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

bra o ha om öronen när då ä kallt !

Jaså kan du tiga mä att jag är löjer; då vet jag utan att du behöver säga mig det !

Du vet väl att vi få lov att munhuggas varje gång vi träffas! Hovett ska vi göra för att då ska bli bättre ?

Jo ! Dä ska ja säga dig! Låt oss gifta oss och flytta ihop, så kan vi munhuggas i hemmet så bra vi vill, och och slippa att käbbla när vi mötas ute på vägarna !

Tja ! Dä va inget dunt påhitt. När tycker du vi ska gå till prästen ?

Gack åstad o låt klippa å då långa håret först så kan ja följa mä vilken dag som hel~~s~~st !

Därmed tog Helena ett skutt opp på förstubron, smatt in i köket och lemnade Petter att vidare tänka över det ultimatum han erhållit. Att han accepterade hennes förslag kunde man förstå derpå att han samma eftermiddag gick till Skräddar-Sven som var ortens hårfrisör, och lät denne klippa bort den i Helenas ögon så långa luggen!

Skräddar-Sven, som anade att någon ovanlig sinnesförändring

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R.

M. 8471:37.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

försiggått hos Petter eftersom han framkom med ett så oväntat förslag som att kortklippa sin långa lugg som i vanliga fall aldrig fick någon eftersyn på år och dag. Och som i sig själv var en stor spjuver. frågade sådär i förbigående: Du går väl aldrig i giftastan-
kar Petter ? Och fick det oväntade svaret: Hvarför inte då? Jag är
åtminstone myndig ! Alldenstund jag levat under två århundraden !

Denna upplysning var sann på sätt och vis! Petter såväl som
Helena var född i början på 1890 talet. Och när vi nu skriver: Skott-
året 1940 så hade han också i verkligheten levat under två århundra-
den.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 8471:38.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Åsarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Min längsta natt.
Ur en fågelskytts liv
av
Aug. Holmberg

Det led mot Mårtensmässan 1868. Ingen snö hade fallit. Och med den mulna luft som rådde var det mörkt som i en säck, nättarna igenom. Således idealväder för skytte vid bloss. Till den stundande Mårtensmässan var det vår avsikt att skjuta så många tjädrar som möjligt. De betingade 15 daler per st. (2.50) Ett ovanligt pris! Vi! (Far och jag) hade en god mil till Björnemåla, vars skogar vi nu ville jaga i. Terrängen var den oländigaste som tänkas kan, men i gengäld fanns der gott om vildt av alla slag! Kosan togs om Björnamåla by der far vidtalade en viss : " Net-Lasse " att följa oss för att under jagten bärta tannen, varmed vi lyste oss och sedan fåglarne ifall vi lyckades skjuta några. Lasse, som gällde för att vara ortens duktigaste fiskegubbe, förstod sig alls icke på jagt Varför

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 8471:39

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Far under vägen gav honom de nödvändigaste instruktionerna Och fick till slutkläm den besked: att om han onödigtvis talade ett halft ord då vi gick till fåglarna så slog Far in hjernan hans med snusdosan. Och fastän han var en fullkomlig alfabet förstod han muntlig order, ty hela natten bibehöll han en trumpen uppsyn. Men om detta härrörde av respekt för Fars snusdosa eller hade sin orsak i det ideliga regnväder som kom på natten, vilket gjorde att han för ~~jämt~~ hade munnen full med vatten, vill jag låta vara osagt.

Framkomna till terrängen vi ämnade avjaga blev första görat att hugga en torrfura och göra ett par, tre alnar långa tännar. Medan Far och jag sedan i kvällningen gingo på var sitt håll att som det hette: " Lyas upp ", varsom fåglarna slogo till, skulle Net-Lasse bära fram så mycke bränsle han orkade. Vi ämnade bli borta ett par eller tre dygn och lågo då alltid vid en eld i skogen. På mitt pass hörde jag först en tupp och en höna " sätta sig ". Och lite derefter hörde jag ännu två till sätta sig, efter vad jag tyckte i samma linje Ett tjockt dis åtföljt av fint regn hade kommet, vilket hind-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M 8471:40

Landskap: Blekinge*Upptecknat av:* August Holmberg*Härad:* Bråkne*Adress:* Svängsta*Socken:* Asarums*Berättat av:**Uppteckningsår:**Född år* 1860 *i* Björnamåla, Asarum

-rade mig från att se något mer än det aldra närmaste, så att jag hade endast hörseln att rätta mig efter.

Då jag satt mina märken, gick jag till mötesplatsen hos Lasse och avgav min rapport Far tröstade mig med att alla de fåglar jag hört sutto säkert i samma träd. Det regnar nu, och kommer kanske snö sednare på natten Sådant har djuren kännedom om i förväg, ty deras sinnesskärpa övergår betydligt människans. Och di skockas gerna då de väntar oväder ! Jag förstod att ännu hade jag mycket att lära, innan jag kunde döma om fåglarnas beteende, under olika förhållanden.

När det blivit riktigt mörkt var det Lasses schå att lysa oss. Sakta gick jag i teten efter de märken jag taget på träd och stenar, tills jag kom till min observationsplats här lades ett fetvedsbloss på båda siktställen varefter vi hade att gå linierakt ned dessa till vi kom dit jag trodde fåglarna satt sig. Nu gällde det att ytterst noggrant granska träd från träd tills fåglarna funnos. Det fordras ett vant öga att varsna dem der de sitta. En med dylik jagt obekant skulle med svårighet finna dem om än han visste trädet precis. Sitter det flera i samma träd bör granskningen bli omsorgsfull, ty de

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

ACC. N.R.

M 8471:41

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarum

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

nedra fåglarna bör skjutas först. När vi övertygat oss om var vi hade dem tecknade Far till mig att ta den venstra medan han tog den högra. När vi lagt an och hans signal, vilken bestod i en orms väsning lät höra sig knallade båda skotten på en gång och sigtningen hade varit mönstergill. Båda fåglarna damp ner utan en rörelse.

Överst satt en tupp och en höna och som Far hade för vana att skona hönorna så långt som möjligt, behövde bara en av oss lossa ett skott, och eftersom jag hållit så bra på den första tillät Far att jag fick äran att skjuta denne. Detta var en ära som jag uppskattade Jag förstod att han var belåten.

Under tiden hade duggregnet övergått till något som i det närmaste påminde om skyfall! Att uppsöka de fåglar som Far "lytts opp" var otänkbart. Det var endast med största försiktighet Lasse kunde hålla tannen brinnande tills vi kom till lägerplatsen, Här var bålet förut iordninglagt. Bara att sätta fyr! Att gå fram till byn i kolmörk natt var omöjligt. Ehuruvälv vi alla voro medvetna om att det blev en dryg natt! De yviga och höga granar under vilka lägret tagets gav i längden obetydligt skydd. Från de långa yviga grenarna

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarum
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 *i* Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kom vattnet i riktiga kaškader, som liksom på elakhet sökte sig väg mellan kläderna och kroppen. Lasse som icke var van att ligga i skogen någon natt företedde en bedrövlig syn. Hopkrupen och nerhukad satt han framför bålet, som i detta regnväder nästan mistat egenskapen att alstra värme! Hade vi icke haft tillgång till torrt och kådigt bränsle, hade det varit ute med oss. Far som hade stövlar kunde hålla fötterna någorlunda torra Men Lasse och jag hade bara träsko och deras öppningar voro en direkt inbjudan till regnet att helsa på. Vi kunde på oss tillämpa uttrycket i Skåninga-visan:

Frå luan och skägget skvalade vattnet

I träskorna simmade hosor och tår

Ty surnade var vi till kropp o till själ !

Fram mot midnatt tog Lasses tålmod slut. Av vedförrådet högg han ut de kådigaste stycken, av vilka han gjorde en tånne för att den med lysa sig under vägen hem. I rak linie var det nog icke mer än mellan två och tre kilometer. Men i detta väder, och i sådan oländig terräng som Björnamåla marker uppvisa, var det omöjligt Han hade knapt hunnit ett par hundra meter förrän tånnen släcktes. Vägledd

ACC. N.R.

M 8471:43.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåal, Asarum

av vårt bål fick han så gott som treva sig tillbaka bland stenar, ris och vindfällen. Nu hade han mistat all livslust! Till Far, som i förväg varnat honom för att ge sig i väg sade han med gråten i halsen: " Aldrig mer skall jag låta dig locka mig ut på nattliga färder. Jag dör bestämt i natt. Och du kan va säker på att jag skall spöka hos dig varje natt, då kan du lita på. Jag frys så tänderna lossnar i munnen på mig!"

Fars allvarsamma min förbyttes i ett brett leende och i föraktfull ton genmälde han: " Hade jag vetat att du var en sån sk-tkarl så skulle jag intebett dig om att gå med. Se på pojken! han är inte mer än åtta år och jemrar sig inte alls. Ditt spökelse må du tro vällar mig inga grå hår. Ett spöke är lätt att skjuta!"

Knapt hade den inbrytande dagen ljusnat så mycket att det var möjligt att ta sig fram förrän Lasse gav sig i väg utan att säga ett ord. Förlåtligt i alla fall ty han frös så att tungan säkert var stelnad. Regnade gjorde det fortfarande! Så fort det blivit tillräckligt ljust fick jag ta våra bössor och fåglarna på ryggen. Och Far tog en väldig bördा fetved varpå vi gav oss i väg till

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R. *M 8471:44.*

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne..... Adress: Svängsta.
Socken: Asarums..... Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

det lite längre belägna bergblocket " Björnamåla julost " Under denna, rätt högt från marken liggande häll, fanns plats för ett halftjog personer. Och under dess väldiga tak gjorde vi en bädd av granris. Elden kunde vi här ha skyddad av taket. Alla våra kläder med undantag av skjortan hängdes till tork på grenar stöttade mot taket. Framför det flammande bålet sträckte vi ut oss på granris bädden och somnade. Icke anade vi då, att denna berghäll i en ej så långt avlägsen framtid skulle fridlyses såsom naturminnesmärke Vilket nu skett 1938.

Man säger: Att jagt är endast tidsfördriv Men ingen av oss som voro ute i regnet denna natt kunde säga att detta var tidsfördriv. Jag har upplevat många otrevliga nächter under de sjuttio år som gått sen dess Men jag tvekar ej att beteckna denna som mitt livs längsta natt.

Aug. Holmberg.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8471:45.

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår:

Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av:
Född år 1860 i Björnamåla, Åsrum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bräde-Julles giftasfunderingar.

(Ur folklivet på 1880 talet)

av

Aug. Holmberg

De olika folkslagen i verlden, ha vart och ett, sin olika tolkning, om på vad sätt kvinsen "ha kommet till"!

Bräde-Jullen: som denna uppsats handlar om. Var en som icke mycket bråkade sin hjerna, med detta svårlösta problem! Han kunde ju konstatera: "Att de funnos"! Och han hade en orubblig övertygelse om: Att de, var och en, ställde till så mycke skälmstycke och rackartyg som möjligt!

Hans Far: "Torpar-Schwän". Och hans Mor: "Brittes Karna". Voro gammaldags hederligt folk! Fast deras begrepp ifråga om tidsutvecklingen voro inskränkta. Sin bokliga kunskap hade de från sina fäder lärt att hemta ur Bibeln. Psalmboken och "Schriwers Själaskatt". Sibylle spådom och Bondepraktikan, samt ett söndrigt exemplar av Lasse Maja voro väl böcker ^{som} inte egentligen hörde till salighetsmedlen! Men ingen familj med sjelvaktning kunde undvara dem i alla fall!

Skriv endast på denna sida!

M. 8471:46.

ACC. N.R.

August Holmberg

Landskap: Blekinge

Upptecknat av:

Härad: Bråkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Alla andra böcker och tidningar ansågo de vara av ondo. Och skolorna, till vilka man var tvungen att sända ongarna, voro då inte till möcken nytta! Di lärde ju ingenting där! Sven och Karna voro sådana att de gav skolväsendet skulden för att barnen saknade vilja och förmåga att tillgodogöra sig undervisningen.

Som Julle var enda barnet, och hemmet var beläget i en avkrok i socknen, med mer än fjerdingsvägen till närmsta granne, kan vi förstå att hans uppfostran blev ensidig, och hans inställning till medmenniskorna präglades av tölpaktig blyghet. När han nångång kom ut bland sina jemnåringar blev han isynnerhet av flickorna utsatt för bitande kvickheter och stickord som gjorde att han heldst höll sig undan för dem och var orsak till det misstroende och tillbakadragna sätt han hela sitt liv hade till övers för dem. På grund av föräldrarnas fördomar mot skolgång fick han ej heller bevista skolan mera än det aldra nödvändigaste. Annars var Julle gott begåvad. Vid 4 a 5 års ålder hade modern lärt honom läsa innantill i Bibeln (A.B.C. Bok hade han aldrig). Och samtidigt lärde han liksom Fadern räkna i hufvudet. Längre fram lärde han begagna sig av penna och siffror, men föredrog att "Rekna i hutet"! Häri var han

Skriv endast på denna sida!

M. 8471:47

ACC. N.R.

Landskap: Blekinge
Härad: Bräkne
Socken: Asarums
Uppteckningsår: _____
Upptecknat av: August Holmberg
Adress: Svängsta.
Berättat av: _____
Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fenomenal! och detta blev orsak till ett av Julles bästa barndomsminnen.

Han berättade gerna in i sena ålderdomen, att han som liten parvel vid ett besök som presten gjorde i hans föräldrahem kunnat räkna så bra, att han fått " Skräppor " av själve prästen !

Ordet " skräppor ": Har i folkets språk allsintet att göra med ogräset Skräppa. Utan är deras uttryck för beröm!

Längre fram, då Julle fått det temligen bra förspänt i ekonomiskt afseende Hade jag en tids arbete hos honom. Som det var långt hem tillbringade jag nätterna i hans ungkarlslya, som var torftigt utrustad både i ett och annat Ty Julle var: om icke gnidare, så åtminstone sparsam i högsta grad. Av åtskilligt som yttrades under våra samtal under kvällarna förstod jag mer än väl att han var ett rov för giftasgriller. För en sund frisk och stark menniska ropar tomheten med stark stämma. Det var något i hans inre som vibrerade av längtan efter något som saknades. Så länge han fortsatte på detta sätt, var han ju bara halv menniska Och det var den andra halvan trånade efter!

En kväll jag legat nära en timma utan att någon av oss yttrat

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums. Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

något, och han fortfarande satt och mediterade. Frågade jag: Hyad har du på samvetet Julle? eftersom du inte lägger dig. I morgen blir åter en arbetsdag!

Halft snäsigt kom svaret: Åh! Intet att tala om! Jömän ä det så! Det är ju inte fler än jag som hör att. Jo! kom det lite försiktigtt. Jag sitter o tänker på "kjennfolk" Om dagarna ä de nog bra o inte ha nåra kvennfolk en behöver tjata med. Men om kvällarna när man ska lägga sig så saknar man dom!

Jaså ä då väl lätt hjelpt. Du kan väl få en på vart finger, om du sätter den sidan till!

Oh ! Gu låte att inte gå så tositt ! Dom gjorde snart ända på så möet jag har kunnat spara ihop! Nädu! så illa önskar du mig väl inte?

Jamän hur va det mä dändära Skoffe-Johanna ? Jag har bestämt hört något glunkas om att du var på väg att gifta dig med henne. Eller hur va då mä då ?

Jaa! Visst pratade folk om att Män hon va en "tosabritta" (Upptägsmakerska) hon som anra kvennfolk. Dä va så: Att när jag började handla med skog, så behöfde jag en häst te alla körlorna.

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* August Holmberg
Härad: Bräkne *Adress:* Svängsta.
Socken: Asarums *Berättat av:*
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

Och när jag då köpt den gamla vattensågen här så köpte jag den här lille gården och så för att den låg så nära intillsågen så att jag på den kunde föda både hästen och ett par kor Och eftersom Johanna bodde så nära bad jag henne hjälpa mig mä lite husliga bestyr. O Johanna va ju granner o titta på, o hon kunne prata bra mä Män dä va ju en spektakelsmakare utan like Bara hams och flams te hela mänskan. Hon tyckte nog dä hade vatt bra om hon kunnat förvilla me så att ja gift me mä hänne fosidå hade honblevet försörjder. Hon pratade och gick på så hon höll på o göra me " näavösö " = (Nervös) Men som väl va så ble dä inte nåt å att.

Detta är ju så längesen, så dä borde du väl hunnit glömma! Det finns väl fler kvins än Johanna?

Det finnes nog! Men ju äldre jag blivet, ju bättre tid har jag haft att tänka över hur farliga kvinnor är. Dät står i gusa or: Att det var Eva som kom mä arvsynden i verlden! Och Salomo säger på ett ställe: Det är bättre att stå i takdroppet än va nära en förarglig käring! Och när en hör omtalas skosnuor lövjaskor och blåkullakäringor så ä dä kvennfolk allihop! O alla ä di farliga, så om en ska tala dä som rätt ä, så behöver en gerna o akta sig för dem. Men hur det än är

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:o.

M 8471:50

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

så tya en inte lä va o grunnapå dom ändå vid sina tillfällen !

Julle kom i alla fall aldrig sina önskningar närmare. Han dog som gammal ungkarl. På grund av sina virkesaffärer fick han namnet "Bräde-Jullen". Och hans efterlemnade förmögenhet blev en orsak till bittra stridigheter mellan arvingarna.

En ny bekräftelse på ett annat av Salomos visdomsord: När han säger att. Allt är fåfänglighet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!